

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20—Din
za inozemstvo 30—
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvaraka ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Vlada federalističnega bloka

Sinoči je bil imenovan kabinet g. Ljube Davidovića, v katerem je 5 davidovičevcev, 4 klerikalci in 3 spahovci. Nova vlada je povsem odvisna od Radića. Njeno imenovanje pomenja poostritev in podaljšanje krize. Sklicanje parlamenta še ta teden?

Ljubljana, 28. julija.

Sinoči je bil imenovan novi kabinet, ki ga je sestavil g. Ljuba Davidović. Portfelje so si razdelili davidovičevci, spahovci in klerikalci, gospod nad novo vlado pa je Stjepan Radić, od katerega volje je odvisen vsak političen dih g. Ljube Davidovića in njegovih tovarišev.

Nova vlada je poslovna vlada in se je zavezala, da bo sklicala parlament. Sama razpolaga v Narodni skupščini samo z 32 davidovičevci, 24 klerikalci, 18 spahovci in nekaterimi disidenti, ki jih morda zbere okrog sebe Nastas Petrović, torej skupaj z okrog 80 glasovi. Svojo večino bi torej morali dobiti le od radičevcev in pa od tujerodnih elementov, Nemcev in Turkov (džemijeta). To bo brezdvomno tudi poskušala. Toda nevzdržnost take situacije je razvidna že iz dejstva, da je napram tem skupinam število vladnih glasov zopet v manjšini. Vsaka odločnejša kretnja HRSS, ali pa tudi Nemcev ali Turkov to vlado prevrne.

Politična situacija z nastopom kabineta Ljube Davidovića ni izboljšana, nego je poslabšana. Kriza ni rešena, temveč je poostrena in njen končni razplet je odločen.

Kako dolgo? Ni dvoma, da se situacija, v katero je politična strast in ambicija tako zvanega opozicijskega bloka pripeljala državo, ne da držati. Novi kabinet je političen monstrum, ki nosi od svojega početka kličo neminovnega razpada v sebi. V njem so združene povsem heterogene skupine, ki so mogle biti skupaj v negaciji in rušenju, ne morejo pa biti skupaj pri pozitivnem delu. Davidovičevci zatrjujejo, da so unitaristi, Korošec in Spahovci zopet sta do danes ostala člana federalističnega bloka. Res so se klerikalci napram kroni in Davidoviću obvezali, da se odrekajo avtonomije in »združene Slovenije«, toda ravno tako je res, da se morajo pri njih v najbližjem času pojaviti separatistični instinkti, ki tvorijo bistvo njihove politike.

Več tednov je grozila opasnost, da se, če intrigam razbiti nacionalno fronto. Kabinet Ljube Jovanovića, ki ga je hotel opozicijski blok z vso silo sforsirati, bi bil nedvomno zanesel zmešnjavo v narodne vrste. Nič ni bolj karakteristično, nego to, da je bivši opozicijski blok, ki se je sedaj po par kratkih tednov pretvoril v režimski blok, skušal že v soboto doseči, da bi bil sestavo vlade prevzel g. Jovanović. To je izraz notranjega prepričanja, da se sami ne morejo držati.

Opasnost je odklonjena. Radikalna stranka je v polni meri očevala svojo disciplino in prehaja skupaj s samostojnimi demokrati v ostro opozicijo proti sistemu, ki bi naj po načrtih in željah značil začetek razpada enotne

Beograd, 27. julija ob 4. pop. p. Opoldne je kralj sprejel Ljubo Davidovića, kateremu je ponudil mandat za sestavo poslovne vlade. Davidović je mandat sprejel.

Nato se je ob 4. vršila konferenca ožjega opozicijskega bloka, na kateri se je sklenilo izjaviti kroni, da ima g. Davidović zasigurano večino.

Po računih opozicijskega bloka bi podpirali vlado g. Davidovića klerikalci, spahovci, davidovičevci, radičevci, džemijet ter nekateri disidenti. Vršijo se pogajanja z Nemci, da se proti gotovim koncesijam pridobijo tudi njihovi glasovi.

Beograd, 27. julija ob 10. zvečer. p. Ob 19. uri 45 min. je bil Ljuba Davidović ponovno v avdijenci ter je izjavil kralju, da je sestavil večino, s katero bo mogel delati v parlamentu.

Nato je predložil ministrsko listo, katero je kralj podpisal.

Kabinet je sestavljen takole:
predsednik Ljuba Davidović,
podpredsednik in minister prosvete in vere dr. Anton Korošec (kler.).

zunanje zadeve: dr. Voja Marinković,
saobračaj: prof. Anton Sušnik (kler.),
poljedelstvo: prof. Ivan Vesenjāk (kler.),
agrarna reforma: dr. Franc Kulovec (kler.),
trgovina in industrija ter zastopnik ministra za šume in rude:
dr. Ljilja Šumenković (david.).

gradjevine: Dragutin Pečić (david.),
pošta in brzojav: Pero Marković (david.),
finance: dr. Mehmed Spaho (musl.).

socijalna politika, narodno zdravje: dr. Šeflija Belmen (musl.),
pravda in zastopnik ministra za izenačenje zakonov: dr. Halidbeg Hrasnica (musl.).

notranje zadeve: Nastas Petrović (rad. disident),
vojna in mornarica: general Stevan Hadžić.

Beograd, 28. julija. p. Ukaz o novem kabinetu je bil nocoj tiskan v posebni izdaji »Službenih Novin«. Novi ministri bodo ob 11. dopoldne položili prisego.

Beograd, 28. julija. p. Davidović se je napram kroni obvezal, da skliče Narodno skupščino v najkrajšem času. Iz vrst vladnih poslancev se naznanja, da se sestane parlament koncem tega ali v začetku prihodnjega tedna.

Beograd, 28. julija. p. Narodna koalicija (radikalni in samostojni demokrati) prehaja proti novi vladi v najostrejšo opozicijo.

Beograd, 28. julija. p. Vest o imenovanju nove vlade se je bliskovito razširila po Beogradu ter je povzročila splošno začudenje. Novi kabinet je brez lastne večine ter povsem odvisen od radičevcev. Pa niti s temi ne bi mogel držati parlamentarne situacije. Imenovanje Davidovičevega ministrstva pomeni v stvari le poostritev in podaljšanje krize. Politični krogi smatrajo, da se ne bo mogel držati niti mesec dni.

Podpora radičevcev mu še ni zasigurana. HRSS se je v tem oziru obrnila na Stjepana Radića, katerega mnenje bo odločilno za

države. Nacionalna fronta, ki tega ne bo dopustila, je tako močna, da se bodo ob njej razbili vsi računi separatistov. Enotnost nacionalne fronte je nadaljnja garancija, da bo poskus federalističnega režima trajal le kratko in da bo skoraj upropačen. Po njegovi likvidaciji se bo moglo pristopiti k reševanju krize v smeri, katero je zavzela vlada narodne koalicije.

Res je, da je eksperiment, h kateremu se je pristopilo, težka obreme-

nitev za nacionalno misel. Državno krmilo je izročeno elementom, ki deloma nimajo nobenega stalnega pravnega, deloma pa zastopajo programe, ki so v direktnem nasprotju z državno idejo. Slovenski del naroda je dobil še poseben udarec s tem, da se je uprava prosvete izročila stranki, ki je od nekdanjega nepomirljiv sovražnika nacionalne kulture in napredka. Že v tem je dokaz, koliko nepoznanja faktičnih razmer in prilik je v novem ministrstvu, kjer sedijo tudi napredni

končno stališče te stranke. Nova vlada je torej popolnoma odvisna od Radičeve volje.

Zagreb, 28. julija. r. V radičevskih krogih je bila vest o sestavi Davidovičeve vlade sprejeta različno. En del je za podporo davidovičevsko-klerikalnega kabineta, drugi izjavljajo, da brez garancij v zmislu zahtev HRSS ne bodo podpirali nove vlade. Z napetostjo se pričakuje konference HRSS, ki je sklicana za 3. avgust v Zagreb. Stjepan Radić je bil že ponoči telegrafično obveščen o sestavi nove vlade ter naprošen za direktive.

Beograd, 28. julija. p. Nova vlada razpolaga do sedaj s sledečimi glasovi: davidovičevci 32, klerikalci 24, spahovci 18, črnogorska federalista 2, od radičevcev jih štejejo 30 kot sigurnih, nadalje pet raznih disidentov. Pogajanja z džemijetom še niso zaključena. Od 14 džemijetskih glasov jih je baje 10 sigurnih. Vršijo se nadalje pogajanja z Nemci, ki bi bili proti primernim koncesijam v Sloveniji in Vojvodini pripravljeni podpirati klerikalce in davidovičevce in ki razpolagajo z osmimi glasovi. V tem primeru ima nova vlada v parlamentu 129 glasov, kar je daleč pod večino. Če bi jo podpirali vsi radičevci in vsi džemijetlije, bi znašalo število njenih glasov 172, kar je sicer večina, ki pa je tako heterogena, da se ne dá trajno držati. Cela vlada in vsa njena politika je odvisna od Radičeve volje.

V opoziciji ostanejo radikali in samostojni demokrati (122) ter zemljoradniki (11), ki so odklonili vstop v vlado.

Beograd, 28. julija. O dogodkih včerajšnjega dne se poroča še sledeče: Po sobotni avdijenci g. Davidovića so v krogih narodne koalicije že računali z verjetnostjo sestave federalistične vlade, ker za Davidovičem ni bil sprejet na dvoru noben drug politik. Bilo je to tem bolj verjetno, ker je bilo znano, da krona za enkrat še ne želi volitev, ampak hoče poskusiti vse možnosti, da se doseže delazmožnost sedanjega parlamenta.

Voditelji federalističnega bloka so imeli včeraj ves dan posvetovanja, ki sta se jih udeleževala tudi radikalni disident Nastas Petrović in poslanec Ranković. Opoldne je odšel g. Davidović na dvor. Po avdijenci je izjavil novinarjem, da ga je kralj vprašal, ali bi mogla eventualna Davidovičeva vlada delati s skupščino brez radikalcev in samostojnih demokratov. On da je odgovoril z odločnim: »Da. V parlamentu imamo sigurno delovno večino«. Na vprašanje, ali ima že mandat, je odvrnil kratko, da se še ne more točno izjaviti. Po ponovnih posvetovanjih z dr. Korošcem, Spahom in Vojo Marinkovićem je odšel Davidović kmalu popoldne zopet na dvor, kjer mu je kralj poveril mandat za sestavo poslovne vlade. Mandat ni obsegal omejitve, na katere stranke naj se vlada opira.

V narodni skupščini so se sestali nato zopet voditelji opozicijskega bloka, ki so določili delovni program nove vlade in sestavili listo novega kabineta. Ob 18. uri 30 min. je nato odšel Davidović tretjič na dvor, kjer je predložil kralju listo nove vlade in njen delovni program.

Beograd, 28. julija. Vlada bo stopila pred parlament z obsežno deklaracijo, v kateri bo razvila svoj notranje- in zunanje-politični program. V krogih federalističnega bloka zatrjujejo, da ima Davidovičeva vlada zagotovilo, da bo lahko razpisala volitve, ko izvede svoj program.

Beograd, 28. julija. Kralj se bo jutri odpeljal na Bled.

ljude. Izročitev notranjega portfelja Nastasu Petroviću je obžalovanja vreden moralni defekt in daje novi vladi znak nasilnosti.

Poleg narodne koalicije ostanejo v opoziciji tudi zemljoradniki. Sicer so krepko pomagali spraviti klerikalce in svoje glavne protivnike muslimane v sedlo, a z njimi iti si vendar ne upajo.

Kabinet po Radičevi mlosti je že na dan svojega spočetja obsojen k smrti. Program lepih besed (vse te

fraze so že tolikokrat ponovljene, da presedajo tudi najnaivnejšim) se bo skrhal ob dejanjih, politika nemožnosti se bo razbila ob sebi sami.

V krizi je nastopila nova faza. Dnevi provizorične vlade g. Davidovića zavlečejo končno rešitev, a je preprečiti ne morejo. Edini izhod v interesu naroda in države je, kakor ga je predlagala koalicija in kakor ga ona tudi izvedla.